

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. Quo tempore obligentur Fideles ad eliciendum actum Fidei?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

placite ere-
dere neces-
sitate præ-
cepti?

tenta in Symbolo Apostolorum, Orationem Dominicam, Sacra-
menta maximè necessaria, ut Baptismum, Eucharistiam, & Pœ-
nitentiam; reliqua verò tunc, quando quis ea recepturus est, &
v. g. Matrimonium initurus; item Præcepta Decalogi. Ita Do-
ctores communiter. Quæ de causa omnes ejusmodi Articuli, &
materiæ, dicuntur *Prima Fidei rudimenta*, quæ in Catechesibus &
Concionibus publicè circumferuntur in Ecclesia, & omnibus
proponuntur tanquam explicite credenda, & scienda.

Doctrina
notabilis
quoad hoc.

24. Hoc tamen intellige, nisi impotentia, aut invincibilis
ignorantia excuset: nam isthæc necessitas, talia explicite cre-
dendi & sciendi, est præcepti duntaxat; unde potest excusare
impotentia, aut invincibilis ignorantia, non minùs, ac in aliis
præceptis. Quod notandum pro hominibus agrestibus, & hebe-
tibus: quamvis & hi pro viribus sint instruendi, ut præter pri-
maria Fidei Mysteria sciant saltem ea, quæ ad dignam Sacramen-
torum receptionem ab ipsis peragendam, & itatùs sui condicio-
nem observandam, requiruntur. Certè Innocentius XI. anno
1679. sequentem inter alias Propositionem, ordine 64. damnavit:
*Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia Mysteriorum
Fidei, & etiam si per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysterium Sax-
tissime Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri JESU Christi.* Hæc
Propositio damnata.

Q U Æ S T I O III.

Quo tempore obligentur Fideles ad eliciendum
actum Fidei?

Præceptum
Fidei affir-
mativum, &
negativum,
quid?

25. **C**onveniunt Doctores, præceptum Fidei duplex esse,
unum affirmativum, aliud negativum. *Præceptum fidei
affirmativum* importat, ut ea omnia, quæ à DEO sunt re-
velata, atque ut talia nobis per Ecclesiam proposita, credamus.
Negativum est, ut Fidem nunquam negemus, neque dissentiamus
rebus Fidei, nec etiam erroneis dogmatibus Divinæ veritati
contrariis, atque ab Ecclesia reprobatis fidem præstemus. Quia
igitur certum est inter Doctores, quòd præcepta negativa obli-
gent semper & pro semper, hinc in nullo prorsus casu, aut tem-
pore, licitum est Fidem negare, aut falsum credere. E contra
verò, quia præcepta affirmativa obligant quidem semper, sed
non

non pro semper (id est, obligant solùm pro determinato tempore, ac in certis calibus & circumstantiis) hinc Quæstio remanet, quoniam istud affirmativum Fidei præceptum obliget, five quoniam tempore quis teneatur ad eliciendum actum Fidei, & quidem internum; nam de Confessione externa Fidei dicitur

Quæst. seq.

26. Cæterùm duplex considerari potest obligatio eliciendi actum internum Fidei (quod servatâ proportionem pariter dicendum de obligatione eliciendi actum Spei, Charitatis, &c.) una per se & directè, altera verò indirectè & per accidens. Prior obligatio tunc censetur adesse, quando præceptum affirmativum Fidei (Spei, vel Charitatis, &c.) ex se ipso, atque immediatè obligat, ita ut omittens tunc actum Fidei, contra hanc virtutem directè peccet. Indirectè seu per accidens dicitur obligare præceptum affirmativum Fidei, quando talis obligatio provenit ratione alterius præcepti obligatorij, quod observari non potest absque actu Fidei: ut quando actus Fidei est medium necessarium ad implendum præceptum alterius virtutis, quod servari nequit, nisi præcedat actus Fidei.

Obligatio eliciendi actum Fidei, Spei, &c. alia per se & directè, alia per accidens.

27. CONCL. I. Datur præceptum Divinum per se obligans ad eliciendum quandoque actum internum Fidei. Ita communis Theologorum; atque desumitur ex S. Scriptura passim, ut ex cap. 16. Marci, n. 29. allegando; & cap. 1. ad Roman. *Justus autem ex fide vivit.* Ad Heb. 11. *Sine fide impossibile est placere DEO: credere enim oportet &c.* cum concordantiis. Hinc meritò Alexander VII. hanc inter alias, ordine primam Propositionem, damnavit: *Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis, ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.*

Datur præceptum Divinum per se obligans quandoque ad actum Fidei.

28. CONCL. II. Præceptum Divinum de eliciendo actu Fidei per vitæ decursum sæpius obligat, nec sufficit actum Fidei tantummodò semel in vita elicere. Ita certa, & communis; atque præter textus S. Scripturæ proximè citatos, præbatur ex illo 1. Corinth. 16. *Vigilate, stete in fide.* Et 1. Petri 5. *Cui (diabolo) resistite fortes in fide.* Nam hujusmodi vigilantia, resistentia, & statio in Fide, non salvatur propriè in solo habitu, sed dicit actuale exercitium, simulque persistentiam in ea cum frequentatione actuum. Hinc rectissimè Innocentius XI. damnavit sequentem, ordine 17. Propositionem: *Satis est, actum Fidei semel in vita elicere.* Item hanc, ordine 65. *Sufficit illa Mystera semel credidisse;*

Non sufficit, actum Fidei tantummodò semel in vita elicere.

ubi sermo est de Mysterio Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Nostri JESU Christi. Verum descendendo magis ad particularia tempora dictæ obligationis, sic

Primum
tempus, quo
præceptum
Fidei ob-
ligat.

29. CONCL. II. Primum tempus, quo præceptum Fidei obligat, illud est, quando fides cuiusdam primitus sufficienter proponitur; tunc enim præceptum hoc per se obligat ad elicendum actum credendi. Ita communis; & colligitur ex illo Salvatoris, Marci cap. 16. *Euntes in Mundum uniuersum, prædicate Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui uero non crediderit, condemnabitur.* Quæ postrema uerba gravem obligationem denotant, cum nemo, nisi ob peccatum mortale, condemnetur. Sed occasione hujus

Quando in-
fidelibus
adultis cen-
setur uera
Fides suffi-
cienter pro-
posita?

30. Quæres, quando nam censeatur cuiusdam uera Fides sufficienter proposita? Resp. I. Loquendo de adultis infidelibus, tunc Fides censeatur ipsis sufficienter proposita, ita ut non temere aut imprudenter, sed prudenter credant, & non credendo peccent contra præceptum Fidei, quando rationibus, signis siue notis, aut etiam miraculis, aliisque probationibus, accedente præsertim interiori lumine supernaturali, ita illis credibilia proponuntur Mysteria Fidei, ut recta ratio eisdem dicitur, nostram Fidem esse ueram, & contrariam Sectam esse falsam; juxta quod

(b) De hoc
inferius
Dist. 3. n.
55. & seqq.

dicitur Psalm. 92. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.* (b) Et merito Innocentius XI. sequentem inter alias, ordine 4. Propositionem damnauit: *Ab infidelitate excusabitur Infidelis non credens ductus opinione minus probabili.*

Circa my-
steria Fidei
non licet se-
qui opinio-
nem minus
probabilem
relictâ pro-
babiliore;
& cur?

31. Neque obstat, quod in aliis materiis moralibus quandoque liceat sequi opinionem minus probabilem. Disparitas enim est: quia in talibus non semper potest, adhibitâ etiam quâcumque diligentia, certitudo, atque ueritas ipsa deprehendi; bene tamen circa Mysteria de Fide credenda. Unde cognoscens ex memoratis motivis, suam opinionem circa credenda de Fide minus probabilem existere, aut accedente interiori lumine supernaturali tenetur probabiliorem, tutioremque partem sequi; & credere; aut consulendo doctiores, & Diuinum auxilium seruentius implorando, ueritatem Fidei Catholicæ amplius investigare. Quod si uero vel ex superbiâ, uel ex inordinato terrenorum affectu, aut negligentia aliunde culpabili id facere intenderit, jam hoc ipso ignorantia ueræ Fidei erit vincibilis, atque culpabilis. Neque opinio illa, ueritati Fidei contraria, respectu talis hominis potest uerè dici probabilis, eò quod
sic

fit destituta gravi fundamento: cum contra eam stet, seu militet ratio convincens, ex infallibili veracitate Dei revelantis deprompta, quam talis, cognitâ præsertim majori probabilitate assertio- nis Catholicæ, magis investigare & potuisset, & debuisset; ac ni- hilominus hoc culpabiliter facere neglexit, haud obtante, quod istud cognoverit esse negotium gravissimum, & tangens totam æternitatem.

32. Resp. II. Loquendo de pueris inter Fideles educatis, tunc illi tenentur vi hujus præcepti elicere actum Fidei, quando rationis usum consecuti Mysteria Fidei audiunt, apprehendunt- que, quod illa credere sit necessarium ad salutem. Unde si tunc non eliciant actum Fidei, peccant contra istud præceptum, nisi fortè per inadvertentiam excusentur, aut actus Fidei notabiliter non differatur. Et hoc ultimum idcirco additur: quia ejusmodi obligatio non est accipienda pro metaphysico instanti, sed mo- rali; ita videlicet, ut in re tanti momenti non fiat notabilis mora, arbitrio viri prudentis. Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 1. n. 3. & seqq. Herincx disp. 7. de Fide, quaest. 6. n. 76. & alij.

Quando pueri bapti- zati tenean- tur elicere actum Fidei?

33. CONCL. IV. Alterum tempus, quo præceptum Fidei per se obligat, tunc est, quando urget gravis tentatio contra Fi- dem, quæ aliter vinci nequit: tunc enim tempus est resistendi contrariis actibus Fidei, seque in vera Fide muniendi. Idem di- cendum, quando imminet periculum abnegandæ Fidei ex hor- rore tormentorum; idque ob rationem datam. Item, quando instat præceptum exterius confitendi Fidem: hanc enim debi- tè ac veraciter confiteri non possumus, nisi interior Fidei assen- sus accedat. Herincx num. 77. Sanchez, Ballæus & Fides I. num. 16. & alij.

Secundum tempus, quo præceptum Fidei per se obligat.

34. CONCL. V. Insuper per vitæ decursum aliis quando- que temporibus urget præceptum eliciendi actum internum Fidei. Ita communis; atque desumitur ex dictis Concl. I. & II. Veruntamen in assignando determinato tempore hujus obliga- tionis, multum variant Auctores: nam aliqui statuunt tempus unius anni; ut Sanchez loc. cit. num. 3. post Ledésmam. Alij as- signant Festa solemniora, in quibus celebrantur aliqua Mysteria Fidei; tunc enim dicunt, teneri nos virtute hujus præcepti eli- cere actum Fidei circa talia Mysteria. Quidam verò non impro- babiliter asserunt, singulis diebus Dominicis adesse talem obli- gationem credendi; quorum sententiæ favet Doctor Subtilis

Tertium tempus di- ctæ obliga- tionis. Diversæ Do- ctorum sen- tentiæ circa tempus, quo in vitæ de- cursu tene- mur elicere actum Fidei.

3. dist. 9. quest. un. §. de secundo, dicens, quod Dominicis diebus saltem videatur adoratio aliqua necessario exhibenda Deo. Et tandem nonnulli censent, hoc committendum cujusque arbitrio, dummodo actus internus credendi non nimium differatur; eò quod tempus hujus obligationis nullibi clarè determinatum reperitur.

Rariùs peccatur contra hoc præceptum Fidei, cur?

35. Pro praxi tamen advertendum, quod quamvis Fideles sæpiùs in vita teneantur elicere actum internum Fidei, ut dictum est; nihilominus ipsi ob hoc non debeant reddi anxij & perplexi, quasi non semper satisfecissent. Nam inprimis plerumque excusantur ratione ignorantie, vel inadvertentie hujus obligationis; eoque magis, quod neque Doctores conveniant in determinatione temporis, quo urget dicta obligatio, contra quam proinde rariùs peccatur. Deinde practicè loquendo, ejusmodi obligationi censetur satisfieri per actus Fidei, qui concurrunt in exercitio aliorum actuum bonorum, utputà Spei, Charitatis Dei, Pœnitentie, Orationis, devotæ recitationis Symboli, formatione signi Crucis, auditione Missæ, ac hujusmodi. Herincx loc. cit. num. 76. Sannig dist. 1. de Fide, quest. 21. n. 3. & alij.

Quartum tempus, quo per accidens & indirectè obligamur ad actum Fidei.

36. CONCL. VI. Ulteriùs per accidens & indirectè obligatur quis ad internum actum Fidei eliciendum, quotiescunque adest obligatio exercendi actum alterius virtutis præsupponentis actum Fidei. Ita certa, & communis. Ratio clara est: quia si quis obligetur ad exercitium alterius virtutis, hoc ipso obligatur ad ponenda media ipsius, atque omne illud, sine quo nequit haberi exercitium actus præcepti. Sic qui in certis circumstantiis tenetur Contritionem elicere, tenetur pariter actum Fidei habere; non enim potest quis propter DEUM offensum conteri de peccatis, nisi credat & DEUM esse, & ipsum pœnitentibus peccata remittere. Idem servatà proportione dicendum in casu, quo quis obligatur elicere actum Spei, vel Charitatis, aut Religionis &c. cum & hi præsupponant actum Fidei.

Qualis Confessio, tunc sufficiat?

37. Dicitur in Conclusionè, per accidens & indirectè, Siquidem hæc Conclusio loquitur de illis casibus, in quibus præceptum Fidei non obligat per se & directè, sed duntaxat per accidens, quatenus homo aliunde tenetur elicere actum certæ virtutis, quem elicere nequit absque præsupposito actu Fidei. Et hinc, qui in tali casu non elicit actum illius alterius virtutis, v. g. non convertitur ad Deum per veram contritionem, satisfacit in Confessione, dicendo, *Se non elicitisse talem actum virtutis*, v. g. Contri-

tritionis, cum elicere teneretur: nam præceptum Fidei tunc per se non obligabat. Basilius *ſ. Fides l. n. 15.* & alii.

38. CONCL. VII. Quintum & ultimum tempus, quo obligat hoc præceptum, est articulus mortis. Ita communis. Ratio est: quia tunc magis tenetur homo sese munire adversus tentationes diaboli, seque conjungere Deo, tanquam ultimo Fini, per actum Fidei, quæ est prima, & omnium reliquarum virtutum fundamentum, ac radix nostræ justificationis. Et hinc præsertim moribundi excitandi sunt ad eliciendos actus Fidei, aliarumque virtutum Theologicarum, nec non & Contritionis, prout passim monent Ritualia Diocesana, aliique libri: idque tum ex eo, ut per exercitium harum præstantissimarum virtutum homo moriturus sese amplius conjungat Deo, tanquam ultimo Fini: tum quia hujusmodi actus sunt valde meritorii, atque ad depellendas, superandasque tentationes diabolicas, tunc fortius urgentes, efficacissimi: tum quia præceptum Divinum de exercendis harum virtutum actibus maximè tunc obligare dignoscitur.

Quintum tempus, quo obligat præceptum Fidei, est articulus mortis.

Moribundi ad actus virtutum Theologicarum maximè excitandi.

Q U Æ S T I O I V.

Quæ sit obligatio exteriùs confitendi, & profitendi Fidem?

39. **N**Orandum, quòd assensus seu actus Fidei corde fiat, confessio autem Fidei præstetur ore; juxta illud Apostoli ad Rom. cap. 10. *Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Sicut autem exterior confessio Fidei fit verbis, ita confessio fit factis, aut rebus externis, v. g. vestibus, vel aliis in signum illius assumptis.

Actus Fidei, item confessio & professio Fidei, quomodo differant?

40. CONCL. I. Datur præceptum Divinum de non neganda Fide externè. Ita est de fide, atque in Concilio Romano sub S. Cornelio Papa definitum contra hæresin Elcesaitarum, dicentium, posse instante persecutione negari Fidem exteriùs, dummodò ea corde retineatur. Sed Catholica veritas aperte demonstratur ex verbis Christi, Matth. 10. *Qui me negaverit coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.* Item 2. Timoth. cap. 2. *Si negaverimus eum, & ille negabit nos, & alibi.* Hoc ipsum confirmat exemplum tot millium SS. Martyrum, qui mori maluerunt, quam Fidem exteriùs negare.

Datur præceptum Divinum de non neganda Fide externè.